

*Сафонов Кирило Анатолійович,
студент 1 курсу бакалаврату
спеціальності «Історія та середня освіта»*

*Науковий керівник:
старший викладач
Вовк Яніна Олексіївна*

«Фобії як психологічний феномен в історичній ретроспективі»

Людьми рухає страх, і здається, що зараз, як ніколи раніше, ми відчуваємо дуже багато страхів і дозволяємо їм занадто сильно впливати на наше життя. Це стосується всього: безпеки (злочини і тероризм), економіки (дороге житло, безробіття, високі відсотки, роздутий банківський сектор), навколишнього середовища (нестача прісної води, енергетичні потреби, глобальне потепління), інших людей (зростання населення планети, релігійний фундаменталізм) і навіть самих себе [1].

Фобія - це тривожний розлад, що супроводжується надзвичайно сильним, ірраціональним страхом і поведінкою, викликаним цим страхом. Слово «фобія» має грецьке походження від слова *phobos* зі значенням «страх, жах, огиду». Часто розмежовують страх і фобію. Страх раціональний, тоді як фобія ірраціональна. Фобія обов'язково впливає на повсякденне життя і змінює поведінку людини. Наприклад, якщо ви боїтеся їздити в автомобілі (моторофобія), то в сучасному суспільстві ваші можливості подорожувати вкрай обмежені. Але якщо ви боїтеся сідати в автомобіль, яким керує п'яний водій, то це не фобія, а скоріше здоровий глузд [1].

Вивченням природи фобій у своїх наукових працях займалися М. Падун, В. Стасюк, Б. Карвасарський, М. Литвак, Н. Тарабріна, Л. Чутко, А. Кемпінські, Ю. Щербатих,

Останній, наприклад, пропонує поділяти усі страхи людини на біологічні (безпосередньо пов'язані із загрозою життю людини), соціальні (побоювання та страхи за зміну свого соціального статусу) та екзистенціальні (пов'язані із самою сутністю людини, характерні для усіх людей) [2].

Окремо слід виділити вид страхів, докладно описаних Д. О. Леонтьєвим в якості окремої групи – страхи екзистенційні. До цих страхів науковець відносять глибинний страх від усвідомлення своєї смертності, незворотності буття, страхи, пов'язані з процесом старіння тощо. Закладаючи у ці страхи певний філософський контекст, психолог говорить, що вони притаманні будь-якій людині без винятку [3].

Певні фобії властиві кожному з нас і історичні постаті тому не виключення. Ніколає Чаушеску – президент Румунії з 1974 по 1989 рік боявся і страшно залежав від думки своєї дружини, був переконаний, що його хочуть вбити і також комплексував щодо власної зовнішності як зросту, так і віку у пізніх роках. Петро III мав комплекси стосовно власної зовнішності, він був впевнений, що його дружина Єкатерина II просто не може його любити і це було однією з причин, чому він не хотів з нею виконувати подружній обов'язок протягом довгих років після одруження. Ці комплекси лише посилювалися, коли він перехворів чорною віспою, що сильно спотворило його обличчя. Віктор Янукович – президент України 2010-2014 рр. мав фобії щодо несприйняття його через надвисокий зріст, особливо на фоні президента Російської Федерації, страшенно боявся мітингів і нового майдану. Останнє, як показала історія України, не випадково. Деяким правителям, навпаки, приписували ті комплекси, яких в них зроду не було. Наприклад, відомий комплекс Наполеона через низький зріст. Насправді ж французький імператор був за різними даними 168 см або 170 см, що навіть зараз вважається середнім показником, а на той час він був навіть вищий за більшість людей. Тут слід вести розмову про потужну пропагандистську роботу, що була застосована проти нього.

Отже, страхи і комплекси живуть в кожному з нас і відомі історичні постаті тому не є виключенням. Наші страхи можуть керувати нами і суттєво впливають на наше життя. Саме

тому, бачимо перспективи розвитку теми у дослідженні комплексів, їх класифікації та виявленні психологічних причин найпопулярніших серед них.

Список використаної літератури:

1. Джуан Стивен. Странности наших фобий: Почему мы боимся летать на самолетах? / Серия «Занимательная психология». М.: «РИПОЛ классик», 2012. 415 с.
2. Щербатых Ю.В. Психология стресса и методы коррекции. СПб.: Питер, 2011. 256 с.
3. Леонтьев Д.А. Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности. М.: Смысл, 2003. 483 с.